

KLAGANDE
Migrationsverket

MOTPART

Individnummer: [REDACTED]

Ombud och offentligt biträde: Advokat [REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Luleå, migrationsdomstolens dom 2024-10-10
i mål nr UM 1493-24

SAKEN

Uppehållstillstånd m.m.

MIGRATIONSÖVERDOMSTOLENS AVGÖRANDE

1. Migrationsöverdomstolen meddelar prövningstillstånd.
 2. Migrationsöverdomstolen avslår överklagandet.
-

BAKGRUND

Migrationsverket beslutade att avslå [REDACTED] ansökan om uppehållstillstånd m.m. och att utvisa honom. Som skäl för sitt beslut angav Migrationsverket bl.a. följande. [REDACTED] har styrkt sin identitet, men saknar en handling som gäller som pass. Eftersom passkravet inte är uppfyllt saknas förutsättningar för att bevilja honom uppehållstillstånd på grund av anknytning till maka och son, som båda är svenska medborgare. Frågan om härledd uppehållsrätt enligt artikel 20 i EUF-fördraget aktualiseras inte eftersom [REDACTED] inte har uttömt möjligheterna till uppehållstillstånd enligt nationell rätt då han inte gjort tillräckliga försök att få en giltig passhandling.

[REDACTED] överklagade beslutet till migrationsdomstolen som avslog yrkandena om statusförklaring och resedokument, men upphävde det överklagade beslutet i övrigt och återförvisade målet till Migrationsverket för vidare handläggning. Migrationsdomstolen angav bl.a. följande. [REDACTED] [REDACTED] har gjort vissa begränsade försök att få en passhandling och det kan inte uteslutas att det finns svårigheter att få en giltig passhandling eller resedokument. Vid dessa omständigheter kränker ett upprätthållande av passkravet den ändamålsenliga verkan av artikel 20 i EUF-fördraget. Migrationsverket har därför inte haft grund för att neka [REDACTED] uppehållstillstånd på grund av härledd uppehållsrätt enbart med anledning av att han inte har visat upp en handling som gäller som pass.

YRKANDEN M.M.

Migrationsverket yrkar att Migrationsöverdomstolen ska meddela prövningstillstånd och med ändring av migrationsdomstolens dom fastställa Migrationsverkets beslut. Migrationsverket för fram bl.a. följande. Av 2 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) framgår att en person som reser in i eller vistas i Sverige ska ha pass, dvs. det finns ett passkrav för att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det finns inte någon laglig möjlighet att

göra undantag från detta krav trots att uppehållsrätt föreligger.

Migrationsdomstolens beslut innebär att Migrationsverket kan behöva bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en person som saknar giltigt pass. Det är möjligt att under vissa förutsättningar bevilja främlingspass för en person som saknar pass och inte heller kan ordna en passhandling.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Migrationsöverdomstolen anser att det finns skäl att meddela prövningstillstånd och tar direkt upp målet till avgörande.

1. Det målet gäller

Den fråga som i första hand bör avgöras är i vilken ordning prövningen ska göras när härledd uppehållsrätt enligt artikel 20 i EUF-fördraget aktualiseras för en tredjelandsmedborgare eller en statslös som är förälder till ett underårigt barn som är svensk medborgare och bor tillsammans i Sverige med båda sina föräldrar.

2. Rättslig reglering m.m.

Av artikel 20 i EUF-fördraget framgår att varje person som är medborgare i en medlemsstat ska vara unionsmedborgare och att unionsmedborgare ska ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

Härledd uppehållsrätt enligt artikel 20 i EUF-fördraget kan aktualiseras när en tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till en unionsmedborgare, i Sverige en svensk medborgare, inte uppfyller villkoren för att med stöd av andra bestämmelser, däribland nationella bestämmelser om familjeåterförening, få rätt att uppehålla sig i den medlemsstat som unionsmedborgaren är medborgare i.

Upphållsrätten för tredjelandsmedborgaren grundar sig då på den svenska medborgarens rättigheter enligt artikel 20 i EUF-fördraget. Om den svenska

medborgaren annars måste lämna unionen skulle det nämligen innebära att den svenska medborgaren inte kan utnyttja kärnan i de rättigheter som följer av unionsmedborgarskapet.

Avgörande för att kunna bedöma risken för att en svensk medborgare som är ett barn måste lämna unionen är om tredjelandsmedborgaren har den faktiska vårdsnaden om barnet och det finns ett beroendeförhållande mellan barnet och den föräldern. I vissa fall finns en motbevisbar presumtion för att det finns ett sådant beroendeförhållande.

Den härledda uppehållsrätten enligt EUF-fördraget bygger på en praxis som har utvecklats i flera avgöranden från EU-domstolen (se t.ex. MIG 2023:10 som hänvisar till dessa avgöranden).

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

Ingen rätt att vistas i unionen enligt nationella bestämmelser

Det som konstituerar den härledda uppehållsrätten är att den svenska medborgaren, som är familjemedlem till tredjelandsmedborgaren, är så beroende av tredjelandsmedborgaren att den svenska medborgaren i praktiken måste lämna unionen i dess helhet om tredjelandsmedborgaren nekas uppehållsrätt. Enligt EU-domstolen är detta en så speciell situation att den motiverar att tredjelandsmedborgaren tillerkänns en uppehållsrätt trots att de sekundärrättsliga bestämmelserna om tredjelandsmedborgares uppehållsrätt inte är tillämpliga (se t.ex. EU-domstolens dom den 27 februari 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real, C-836/18, EU:C:2020:119, punkt 39).

Artikel 20 i EUF-fördraget utgör därför enligt EU-domstolen hinder mot nationella åtgärder, inklusive beslut att neka familjemedlemmar till unionsmedborgare uppehållsrätt, som medför att unionsmedborgarna berövas

möjligheten att faktiskt åtnjuta kärnan i de rättigheter som följer av unionsmedborgarskapet (se t.ex. nyss nämnda dom punkt 37).

Detta innebär att när det väl har konstaterats att tredjelandsmedborgaren inte kan beviljas rätt att stanna i Sverige enligt nationella bestämmelser ska risken för att den svenska medborgaren måste lämna unionen bedömas.

Utreda om det finns ett beroendeförhållande

En avgörande faktor vid bedömningen av om tredjelandsmedborgaren ska tillerkännas härledd uppehållsrätt är om det finns ett sådant beroendeförhållande mellan familjemedlemmarna att den svenska medborgaren i praktiken måste lämna unionen om tredjelandsmedborgaren nekas uppehållsrätt. Innan det har utretts om ett sådant beroendeförhållande finns, får uppehållsrätt inte nekas. Detta framgår också av MIG 2023:10 där Migrationsöverdomstolen tolkat EU-domstolens praxis rörande artikel 20 i EUF-fördraget. Av avgörandet framgår att när en tredjelandsmedborgare, som är förälder till en minderårig svensk medborgare, för fram uppgifter som talar för att presumtionen om att det finns ett beroendeförhållande mellan dem är tillämplig, får frågan om avlägsnande av tredjelandsmedborgaren inte avgöras innan frågan om beroendeförhållandet medför en härledd uppehållsrätt har prövats.

När härledd uppehållsrätt för en tredjelandsmedborgare grundad på artikel 20 i EUF-fördraget aktualiseras måste alltså inledningsvis utredas om det finns ett beroendeförhållande mellan den svenska medborgaren och tredjelandsmedborgaren.

Pröva uppehållstillstånd på grund av härledd uppehållsrätt

När utredningen visar att det finns ett sådant beroendeförhållande som medför att tredjelandsmedborgaren ska tillerkännas härledd uppehållsrätt, prövas sedan om den härledda uppehållsrätten kan ligga till grund för att

bevilja tredjelandsmedborgaren ett uppehållstillstånd enligt nationella bestämmelser. Om nationell rätt ställer upp ett specifikt krav, t.ex. ett krav på innehav av pass, för att kunna bevilja ett uppehållstillstånd kan det av processekonomiska skäl vara motiverat att inleda med att pröva om kravet är uppfyllt (jfr t.ex. MIG 2009:1 och 2011:11).

Tillämpningen av de nationella bestämmelserna ska ske med beaktande av att den ändamålsenliga verkan av unionsmedborgarskapet inte får gå förlorad. Detta innebär att det måste bedömas om kravet är proportionerligt. Vid den bedömningen ska en intresseavvägning göras mellan syftet med det aktuella kravet och det ingrepp i den svenska medborgarens möjlighet att åtnjuta kärnan i de rättigheter som följer av unionsmedborgarskapet som ett nekat uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgaren skulle innebära (se t.ex. EU-domstolens dom den 5 maj 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo, i de förenade målen C-451/19 och C-532/19, EU:C:2022:354, punkt 49).

Om det sedan ska bedömas vilken grund för uppehållstillstånd som ska användas, tillämpas den bestämmelse i nationell rätt som är bäst lämpad utifrån omständigheterna i det enskilda fallet (jfr prop. 2013/14:217 s. 22–24).

Bedömningen i detta fall

Av utredningen framgår inte annat än att [REDACTED] är statslös. Han är förälder till ett barn som är svensk medborgare. Han, barnet och barnets svenska mor har bott tillsammans i Sverige sedan barnet föddes. Migrationsverket har bedömt att han inte kan beviljas uppehållstillstånd och har utvisat honom till Förenade Arabemiraten, dvs. ett land utanför unionen.

Migrationsverket har inte prövat om [REDACTED] kan ha härledd uppehållsrätt grundad på artikel 20 i EUF-fördraget. Myndigheten har motiverat detta med att [REDACTED] inte gjort tillräckliga försök att få

ett pass och att han därmed inte uttömt möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd enligt nationell rätt.

I och med att [REDACTED] inte har beviljats uppehållstillstånd och har utvisats ur unionen, har han bedömts inte uppfylla villkoren för att med stöd av nationella bestämmelser få uppehålla sig i Sverige. Han har vidare fört fram uppgifter som skulle kunna innebära att det finns en presumtion för att det mellan honom och hans barn finns ett beroendeförhållande. Då aktualiseras frågan om han kan ha en härledd uppehållsrätt grundad på artikel 20 i EUF-fördraget.

Innan [REDACTED] nekades uppehållstillstånd och utvisningsbeslutet fattades borde Migrationsverket därför ha utrett om det mellan honom och hans barn finns ett sådant beroendeförhållande att en nekad uppehållsrätt skulle innebära att hans barn i praktiken måste lämna unionen, för att därefter, om så bedöms vara fallet, pröva hans rätt till uppehållstillstånd enligt de principer som beskrivits i föregående avsnitt. Frågan om [REDACTED] rätt att stanna i landet ska med denna utgångspunkt prövas på nytt av Migrationsverket. Överklagandet ska därför avslås.

Beslutet får inte överklagas (16 kap. 9 § tredje stycket utlänningslagen).

[REDACTED]
kammarrättsråd
ordförande

[REDACTED]
kammarrättsråd

[REDACTED]
kammarrättsråd
referent